Hardwarové paratexty

David “Sanqui” Labský
Herní historie, z. s.
beSÍŤka 2025

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Moje pozadí

- 2014-2022: ČVUT FIT
- 2018: Dev-ops @ Wube Software
- 2016: zakládající člen RetroHerny
  - → spolek Herní historie
  - Spravuji systém digitálního inventáře
  - Digitalizuji diskety
- Digitální archivář (ne moc badatel)

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Úvod

- Téma jsem dostal od Honzy Kremera
- Když je to poslední přednáška,
  nebudu znovu definovat paratexty
- Interpretace paratextů u hardwaru
- Série zajímavých příkladů (z naší sbírky)

Hardwarové paratexty v klasickém smyslu

- název
- vzhled
- krabice
- manuál
- reklamy

Jméno i design počítače komunikují

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Co z toho je prémiový produkt?

Atari Official 2600+ Console & Joystick

New Mortal Kombat 3 BS-2800AS [HH603]

Hardware jako paratext

Hardware jako brána ke hrám

- Hra je dílo a hardware tvoří k němu paratext
- Ve vztahu ke hrám má HW unikátní roli
- HW ovlivňuje hry přímo
  - Dovednostmi: procesor, grafika, prostor
- HW ovlivňuje zážitek z hraní
  - Možnosti ovládání, kvalita zvuku…
- HW ovlivňuje uživatelské možnosti
  - Počítače umožňují hry tvořit nebo upravovat
- HW zabarvuje uživatele
  - Dostupnost specifických her tvoří fanoušky

Hardware může být důležitější než hra

Stejná hra na různém hardware zabarvuje zážitek

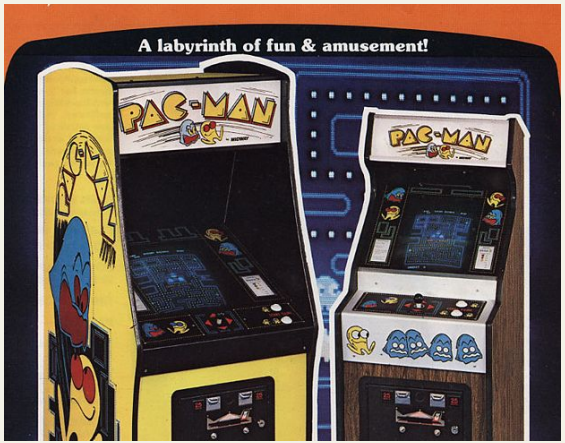

[1]

Vztah hardware ke hře

Hra splývá s HW

- Arkádové automaty
- Pong konzole
- Elektronické hry

[2]

HW a dílo jsou odlišné

- Herní konzole
- Počítače

[HH3994]

Je počítač na práci nebo na hry? Didaktik

DIDAKTIK

DIDAKTIK COMPUTER

POČÍTAČ DIDAKTIK - SPOLOČNÍK PRE CELÚ RODINU

Počítače značky **DIDAKTIK** reprezentujú triedu osembitových počítačov pre všestranné domáce použitie, určené sú však najmä pre deti a mládež. Ich kompatibilita s počítačom ZX Spectrum (hit začiatku 80-tych rokov) zaručuje existenciu množstva programov. Výrobky tohto sortimentu sú síce z oblasti zábavnej elektroniky, ale svoje využitie nájdu i v školách, družinách a domovoch mládeže.

Prednosťami týchto počítačov pred ostatnými typmi sú najmä:

- *obrovská základňa už existujúcich programov najrôznejšieho zamerania*
- *neustála tvorba nových programov na vysokej úrovni (domáce softwareové firmy sa tejto činnosti venujú profesionálne)*
- *vo svojej kategórii sú podstatne lacnejšie než ostatné porovnateľné typy*
- *už so štandardným TV prijímačom vytvoria zostavu s veľmi kvalitným obrazom*
- *jednoduchá obsluha, ktorú ľahko zvládnete po preštudovaní podrobnej príručky*
- *dostatok literatúry i časopisov v slovenčine alebo češtine*
- *možnosť získavania množstva nových priateľov pri výmene programátorských či užívateľských skúseností s počítačom*
- *dokonalý technický a poradenský servis vrátane voľby vhodných programov.*

Posun sentimentu z nástroje na práci k hernímu zařízení

[HH5145]

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Je počítač na práci nebo na hry? MAŤO

- Koncipovaný pro výuku programování
- Pozdější verze vyměnila BASIC v ROMce za konverze her z PMD 85
- Jeden z našich Maťů pochází ze školní družiny

[9]

Je počítač na práci nebo na hry? MAŤO

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

MŠ – ROZUMOVÁ VÝCHOVA
– ROZVÍJANIE POZNANIA
– MATEMATICKÉ PREDSTAVY

MAŤO - HRY

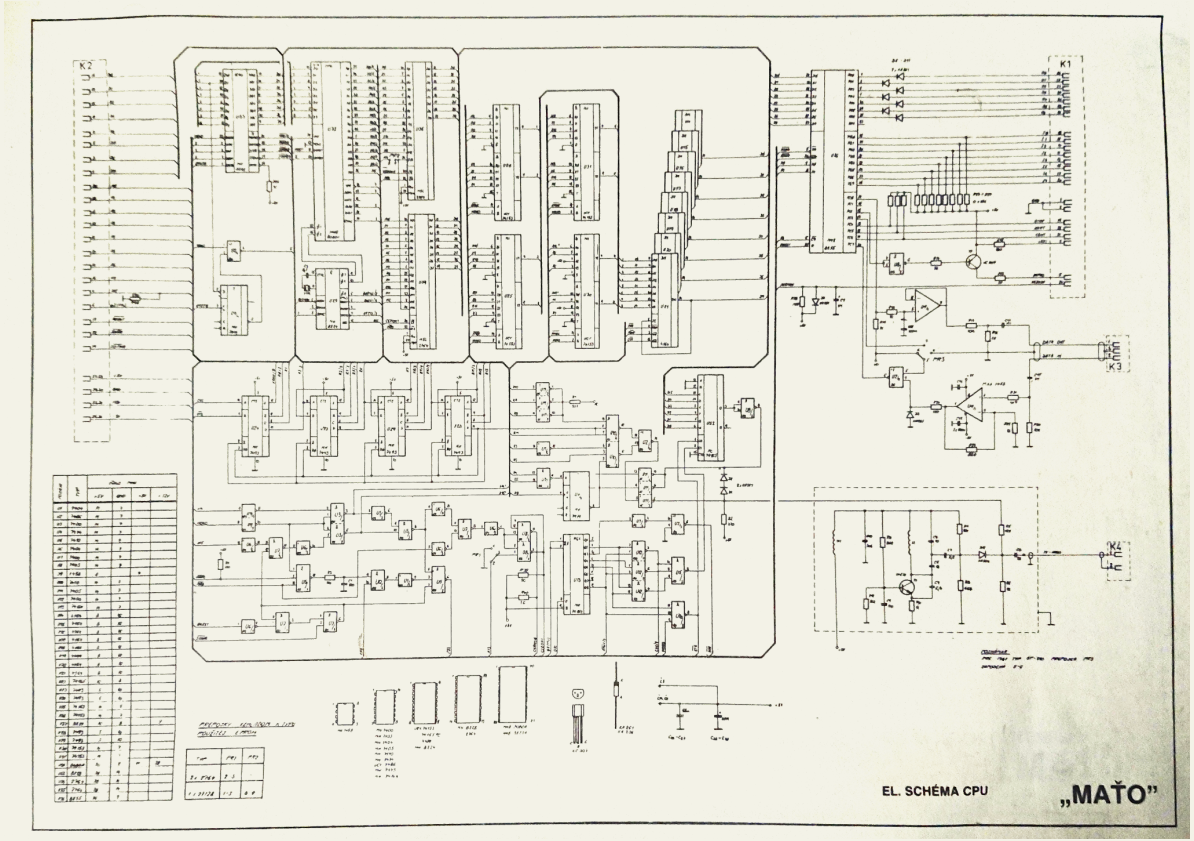
SPRIEVODNÝ TEXT K UČEBNEJ POMÔCKE

Zoznamujete sa s elektrinickým prístrojom, ktorý umožňuje deťom predškolského veku osvojovať si elementárne, technické poznatky, vytvárať zručnosti a návyky, potrebné k manipulácii s elektronickými a počítačovými systémami.

Prispeje k rozvoju a utváraniu zručností, koordinácie a postrehu prostredníctvom hrových činností. Hry sú založené na princípe orientácie v priestore, rozvoja pozornosti, pamäti, pohotovosti, reakcie na zmenu signálu a správneho odhadu. Budú podnecovať tvorivé myslenie, samostatnosť pri riešení problémov.

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Mimochodem, tohle je taky hardwarový paratext

MAŤO schémata

[HH5509]

Volba počítače tvoří pokolení

- Hardware diktuje, k jakým hrám se člověk dostane
- **Město Robotů**
  - Verze na **ZX Spectrum**, **PMD 85**, **Sharp MZ-800**, **Ondru**, **IQ 151**
  - Vlastníci počítačů **Atari** ostrouhali

[6]

Tak jsme se (ne)dočkali

...

Jak bylo možné se do celostátní počítačové hry Město robotů zapojit? Stačilo poslat na adresu berounského střediska Zenitcentra příslušný obnos a uvést typ počítače. Obratem jste obdrželi kazetu s nahranou hrou a návodem k zavedení do počítače, . . . a pokud — a v tom je smysl mého příspěvku — jste vlastníkem některého z tuzemských mikropočítačů jako je Ondra nebo Didaktik Gamma, případně dovozové typy Sinclair ZX Spectrum nebo Sharp MZ 800. Máte-li náhodou doma Atari, máte smůlu. Nedostanete nic. Organizátoři hry Město robotů totiž s účastí majitelů uživatelů malých Atari jaksi nepočítali. A tak "ataristé", ale stejně tak i "komodoristé" nebo "plsíčkáři" zůstali mimo hru. Ve sportu se tomu říká ofsajd . . .

Není tomu ještě tak dávno, co u nás vyvrcholila nesmyslná počítačová válka mezi stoupenci značek Sinclair a Atari. Původně nevinná a víceméně prospěšná rivalita stoupenců obou značek přerostla díky několika rádoby odborných článků zanícených "sinclairistů" v našem mládežnickém tisku v protiataristické tažení. Zkreslené nebo zcela smyšlené údaje, zamlčené přednosti, to pochopitelně ovlivnilo širokou veřejnost. Zájemci o výpočetní techniku najednou nevěděli, čemu věřit, zda propagačním letáčkům z Atari klubů nebo Tuzexu, anebo článkům ve VTM a Světu práce? Ani odchod ataristů ze 602. ZO Svazarmu v této době nebyl tak úplně dobrovolný, jak se možná někomu zdálo a jak je dnes prezentováno.

[3]

...

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Mimochodem, tohle jsou taky paratexty

PŘIPRAVUJE SE PRVNÍ CELOSTÁTNÍ POČÍTAČOVÁ HRA

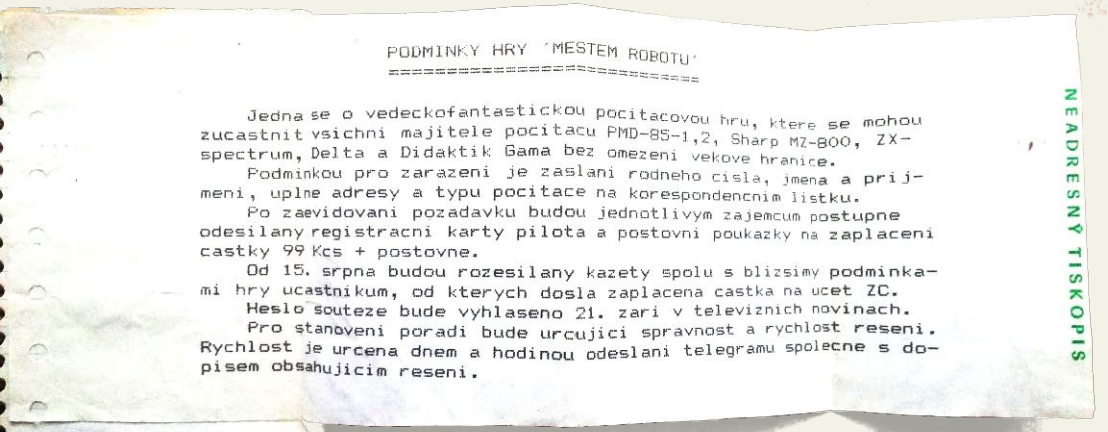
„Představujeme si ji tak, že program, který znázorňuje cestu městem robotů, bude možné spustit jen se znalostí příslušného hesla," přiblížil ji O. Střítecký.

LETEM POČÍTAČOVÝM SVĚTEM

ZENITCENTRUM

„To heslo bychom vyhlásili pravděpodobně v televizi, aby všichni účastníci mohli začít hru ve stejný okamžik. Odhadujeme, že k cíli by se ti nejlepší mohli dostat asi za dva týdny. Hru připravujeme pro počítače PMD 85, Ondra a IQ 151. Ti, kteří oznámí výsledek telefonicky či telegraficky mezi prvními, získají hodnotné ceny, včetně počítačů. Jednáme se sponzory a rádi bychom, aby první cenu tvořil počítač typu PC/XT. Navrhujeme, aby se hra uspořádala v rámci oslav 40. výročí založení Pionýrské organizace SSM.

[6]

PODMINKY HRY 'MESTEM ROBOTU'

Jedna se o vedeckofantastickou pocitacovou hru, ktere se mohou zucastnit vsichni majitele pocitacu PMD-85-1,2, Sharp MZ-800, ZX-spectrum, Delta a Didaktik Gama bez omezeni vekove hranice.

Podminkou pro zarazeni je zaslani rodneho cisla, jmena a prijmeni, uplne adresy a typu pocitace na korespondencnim listku.

Po zaevidovani pozadavku budou jednotlivym zajemcum postupne odesilany registracni karty pilota a postovni poukazky na zaplaceni castky 99 Kcs + postovne.

Od 15. srpna budou rozesilany kazety spolu s blizsimy podminkami hry ucastnikum, od kterych dosla zaplacena castka na ucet ZC.

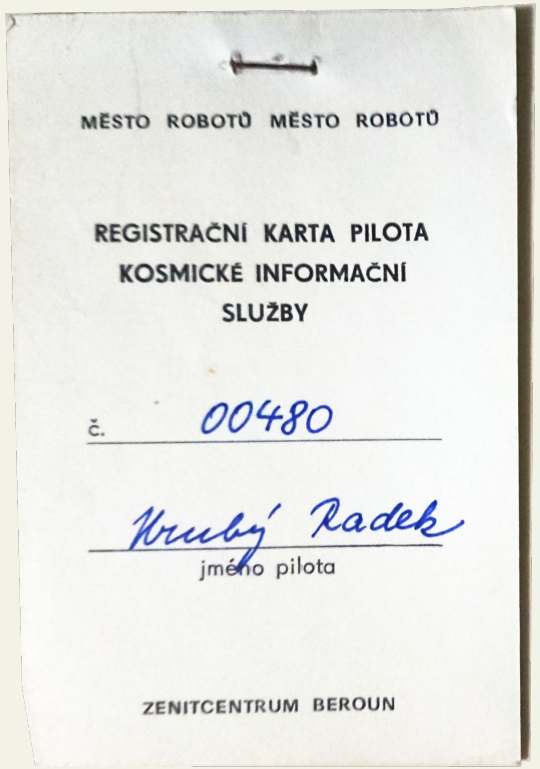
Heslo souteze bude vyhlaseno 21. zari v televiznich novinach.

Pro stanoveni poradi bude urcujici spravnost a rychlost reseni. Rychlost je urcena dnem a hodinou odeslani telegramu spolecne s dopisem obsahujicim reseni.

NEADRESNÝ TISKOPIS

PILOT'S CARD: 02202

[6]

MĚSTO ROBOTŮ MĚSTO ROBOTŮ

REGISTRAČNÍ KARTA PILOTA
KOSMICKÉ INFORMAČNÍ
SLUŽBY

č. 00480

Kvubý Radek
jméno pilota

ZENITCENTRUM BEROUN

[HH7246]

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Volba počítače tvoří pokolení

- K jakým hrám se člověk dostane diktuje jaké hry tvoří
- Commodore 64 vs ZX Spectrum

Spheron (1992)
Michal Bačík & Róbert Jendrišák

Dizzy (1993)
Jiří Doležal

[4, 5]

Hardware diktuje kulturní interpretaci frančíz

Super Mario World (1990)

Mario & Luigi (1994, bez licence)

Který Mario je ten “náš” Mario?

Hardware tvoří hráčskou kulturu

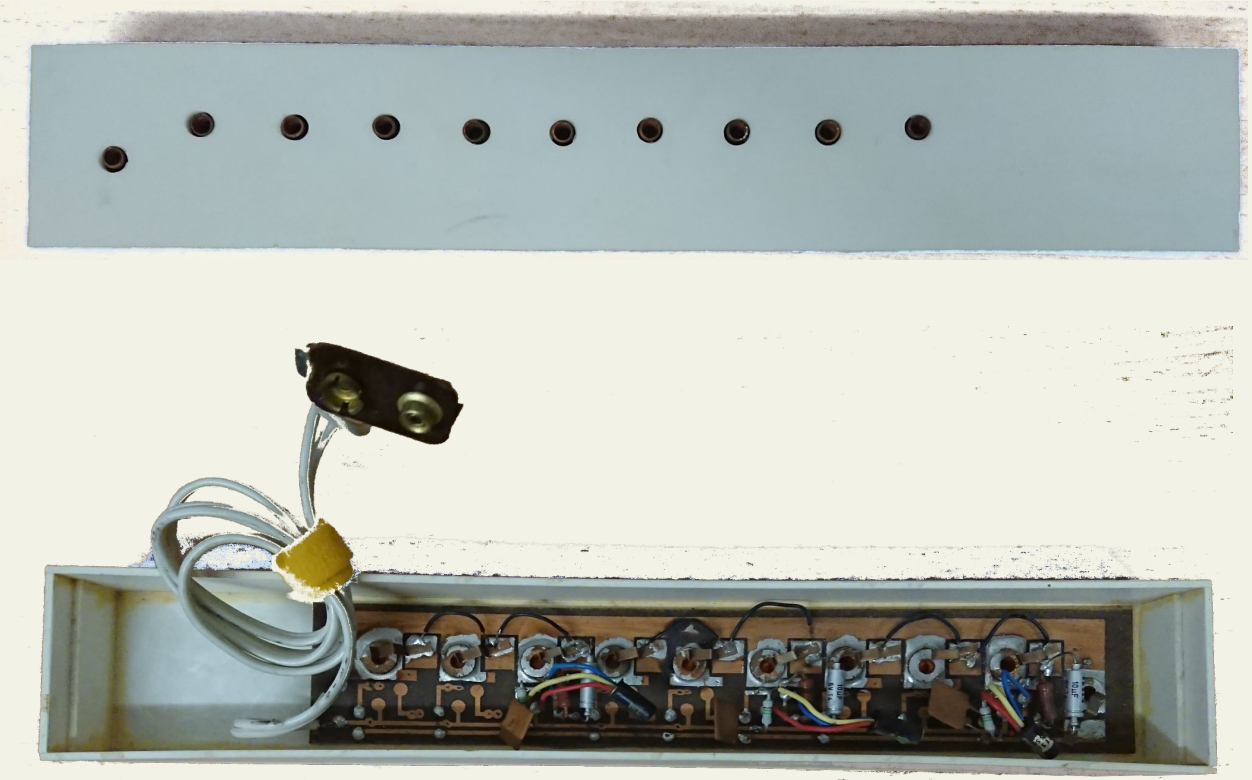

Mario Kart 64 (1996, Nintendo 64)

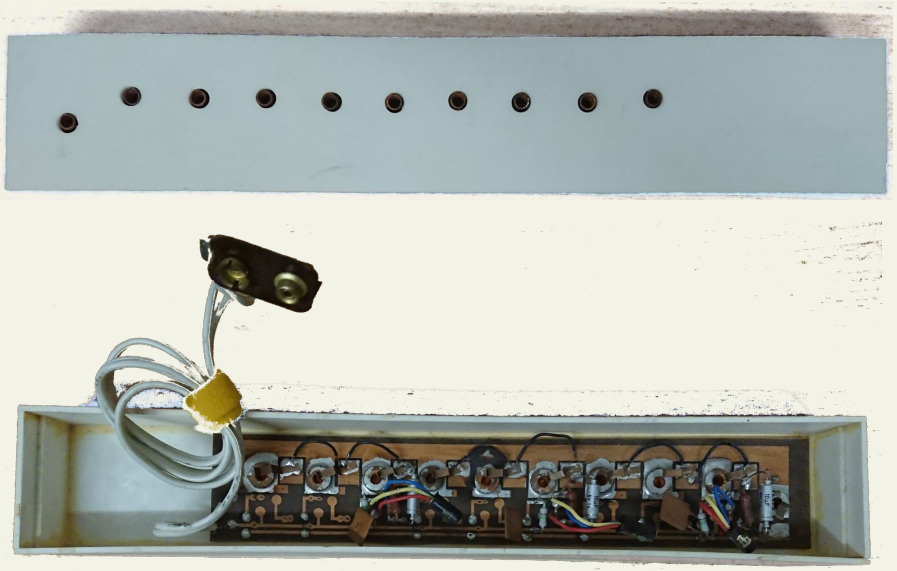
Heroes of Might and Magic II (1996, PC)

Hráčská kultura tvoří hardware

HERNÍ ARCHIV
HERNÝ ARCHÍV

Copy party

Duplikátor na kazety [HH7000]

Fotografie - Atari burza [HH6421]

Zážitek z původního hardware

- Dokresluje jak se hra hrála ve svém období
- Zážitek z načítání hry
- Nástroje ke komunikaci: ovladače, joystick, klávesnice, myš...
- V RetroHerně na to klademe důraz

Co nám může povědět klávesnice?

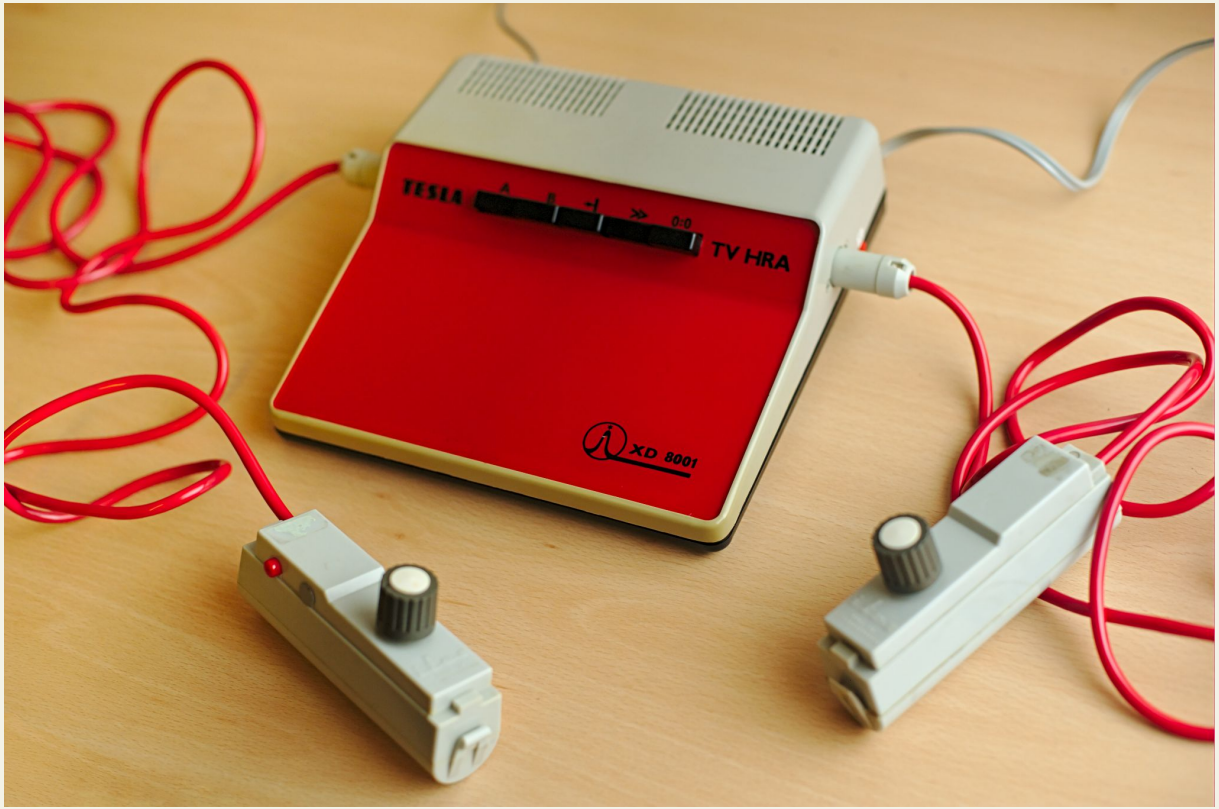

Smaky 130

La "souris" est une demi-sphère grise, placée à votre droite.
La souris se déplace à la main, ce qui se traduit sur l'écran par le déplacement d'une petite flèche !
la souris
Appuyez sur la barre d'espacement pour passer à la suite
smaky 100

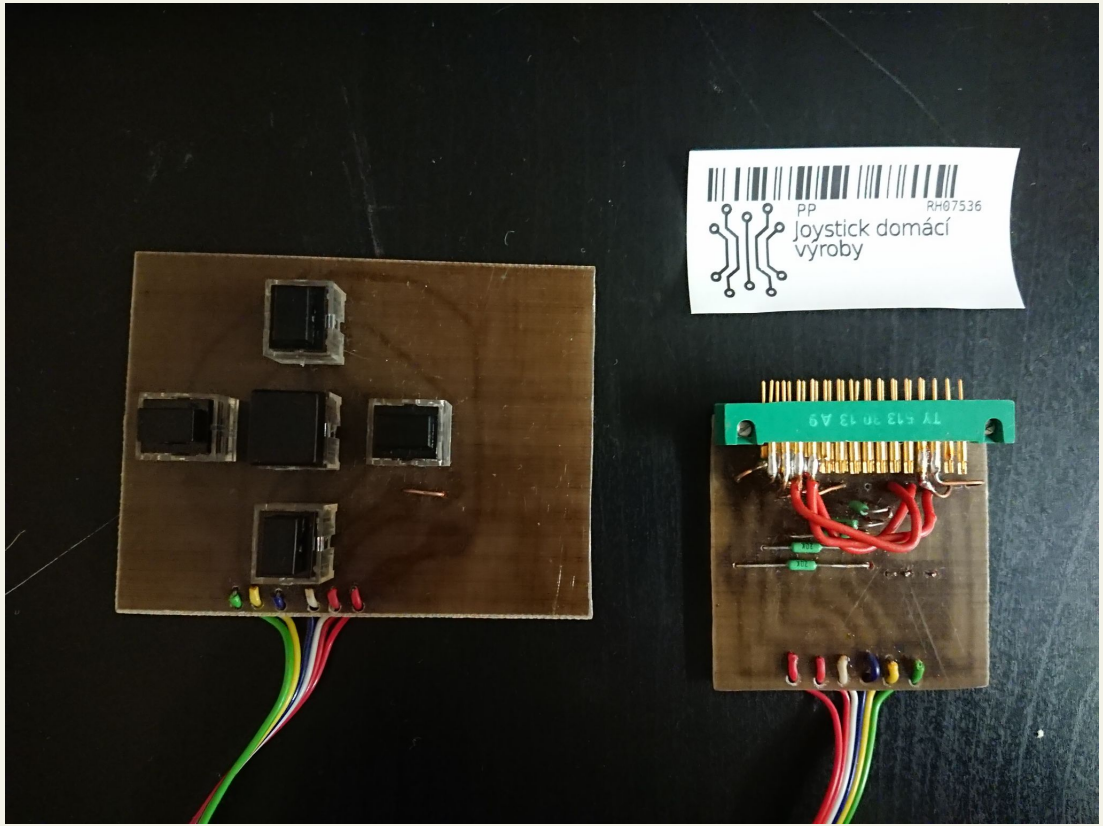
F5
F6
F7
Q W E R T Z U I
A S D F G H J K L
Y X C V B N M

Ovladače od modelových autíček

[HH646]

Vůle hrát za každou cenu

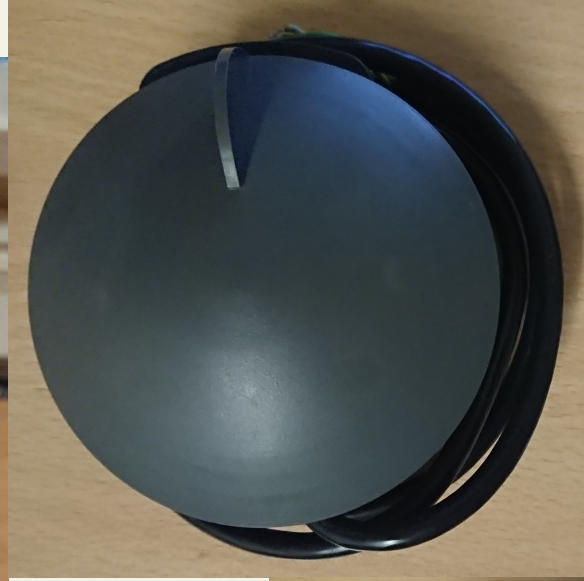

[HH7536]

[8]

[HH6447]

Gravis Gamepad

- Všichni co hráli Jazze o něm slyšeli
- “Tohle si můžou dovolit na západě”

[7]

Kam dál?

- Analyzovat různé “kempy” počítačových uživatelů
  - PMD nebylo doma, Commodore byl pro bohatší…
- Uživatelské úpravy, samolepky, mody
- Sledovat přístup dnešních hráčů k historickému HW

Děkuji za pozornost

Zdroje

[1]: Prince of Persia - Versions Comparison (HD), retrostutra, https://www.youtube.com/watch?v=0q_6tOpnqul
[2]: Pac-Man, The Arcade Flyer Archive, https://flyers.arcade-museum.com/videogames/show/723
[3]: poslal mi to Karel Ondráček
[4]: https://herniarcheolog.blogspot.com/2022/09/hra-724-spheron-1992.html
[5]: https://herniarcheolog.blogspot.com/2023/02/hra-788-dizzy-1993.html
[6]: https://herniarcheolog.blogspot.com/2019/05/hra-325-mesto-robotu-1989.html
[7]: https://www.eventhubs.com/images/2011/apr/24/keyboard-joystick/
[8]: https://herniarchiv.cz/blog/26-joysticky/
[9]: https://aukro.cz/mikropocitac-mato-7085616825
[10]: https://softspectrum48.weebly.com/